

Lausunto

27.12.2024

Asia: VN/1195/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Yleiset huomiot

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / Yleiset huomiot:

Palkansaajakeskusjärjestöt - SAK, STTK ja Akava - ovat jättäneet 20.11.2024 eriävän mielipiteen hallituksen esitysluonnokseen eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta. Kyseisessä eriävässä mielipiteessä hallituksen esitysluonnosta on analysoitu kattavasti eri näkökulmista. SPJL yhtyy kaikilta osin palkansaajakeskusjärjestöjen eriävässä mielipiteessä esitettyihin näkökohtiin.

SPJL haluaa erityisesti korostaa, ettei hyväksy hallituksen esitysluonnoksessa esitettyjä työtaisteluoikeuden rajoituksia. Esitysluonnoksessa korostuu epäsuhta työntekijöille ja työntekijöiden yhdistyksille kohdistuvissa velvollisuuksissa. Lisäksi siinä laajennetaan työtaistelun aikana turvattavia oikeushyviä merkittävästi nykyisestä. Tällä hetkellä suojelutyö on määritelty virkaehtosopimuslainsäädännössä työksi, jonka tekeminen on työtaistelua toimeenpantaessa välttämätöntä kansalaisten hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi tai työtaistelun vuoksi erityisesti vaarantuvan omaisuuden suojelemiseksi. Virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksille ehdotettava uusi velvollisuus huolehtia oikeushyvistä on siten asiallisesti laajempi kuin virkaehtosopimuslainsäädännön suojelutyövelvoite. Lisäksi esimerkiksi hengen ja terveyden suojaamisesta säädetään osin eri tavoin. Velvollisuus oikeushyvien turvaamiseksi on myös epätasapainoinen, kun se asettaa rajoituksia vain työntekijäpuolelle.

Yksityisellä sektorilla ei ole tällä hetkellä suojelutyötä koskevaa sääntelyä, mutta työtaisteluoikeuden rajat ovat hahmottuneet jo vuosien ajan oikeuskäytännössä. Tämä tulee nähdä riittäväksi. Suojelutyön järjestämisessä työmarkkinakäytännöt ovat vakiintuneet ja niissä ei ole pääsääntöisesti ollut ongelmia.

Lisäksi SPJL haluaa korostaa esityksen perustelemattomuutta; siinä ei ole uskottavasti tuotu esille tarvetta lainsäädäntömuutokselle, eikä varsinkaan näin kiireisellä aikataululla. Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian. Näyttää siltä, että esityksen todellinen tavoite onkin vaikuttaa suoraan tällä hetkellä käynnissä olevaan työ- ja virkaehtosopimuksia koskevaan neuvottelukierrokseen. Ammatilliseen yhdistymisvapauteen kuuluu olennaisena osana kollektiivinen neuvotteluoikeus. Valmisteluvaiheessa ei ole arvioitu riittävällä tavalla, mitä nämä uudet työtaisteluoikeuden rajoitukset tarkoittavat virkamiesten ja viranhaltijoiden kollektiivisen neuvotteluoikeuden kannalta, kun he tavoittelevat työ- ja virkaehtosopimusneuvotteluissa parempia työehtoja tai pyrkivät säilyttämään olemassa olevat ehdot. Virkamiehillä ja viranhaltijoilla on oltava myös oikeus tehokkaaseen työtaisteluun, omien työehtojensa ajamiseksi.

Esitysluonnoksessa on myös täysin sivuutettu esitetyn uuden sääntelyn päällekkäisyys, epäjohtonmukaisuus ja muut ongelmat suhteessa nykyiseen lainsäädäntöön. Ongelmakohdat koskevat sekä käsitteistöä että prosesseja. Esityksessä ei muun muassa käsitellä mitenkään esitetyn sääntelyn suhdetta työ- ja virkaehtosopimuslakien työraahasääntelyyn ja sitä koskeviin oikeusprosesseihin työtuomioistuimessa.

Samaan aikaan voisi siten olla vireillä samaa asiaa koskevat erilliset prosessit sekä yleisessä tuomioistuimessa että erityisessä tuomioistuimessa. Tämä on täysin perusteetonta. Esitysluonnoksessa tulisi joka tapauksessa arvioida tällaisen esityksen sallittavuus ja vaikutukset. Tässä arvioinnissa tulisi huomioida myös asianosaisten ja viranomaisten resurssikysymykset sekä oikeudenkäyntikulturiskin vaikutus.

SPJL ei pidä perusteltuna, että uusi sääntely koskisi myös virkamiehiä ja virkasuhteessa työskenteleviä. Virkamiesten ja viranhaltijoiden työtaisteluoikeuteen kohdistuu jo nyt useita rajoituksia, joiden päällekkäisyyksiä ja ristiriitaisuuksia ei siis ole lainvalmisteluvaiheessa kattavasti käsitelty tai arvioitu.

Valmistelun puutteellisuutta ei voida korvata lausuntomenettelyllä. Lausuntomenettelyn tarkoitus on saada eri intressitahojen näkemykset asiaan ja puutteellinen valmistelu haittaa tämän tarkoituksen toteutumista.

1 §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 1 §:

Ei lausuttavaa.

3 §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 3 §:

Ei lausuttavaa.

8 c §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 8 c §:

Yleisissä huomioissa ja siinä viitatussa palkansaajakeskusjärjestöjen eriävässä mielipiteessä 20.11.2024 hallituksen esitysluonnokseen on tuotu esiin esitetyn sääntelyn sisältävän ilmeisiä ongelmakohtia suhteessa julkisen sektorin voimassa olevaan virkasuhteita koskevaan sääntelyyn. SPJL ei pidä perusteltuna, että uusi sääntely koskisi myös virkamiehiä ja virkasuhteessa työskenteleviä. Siten viittaukset lain 8 d –8 g, 18 b ja 18 c §:n soveltamiseen virkasuhteessa tulee poistaa.

8 d §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 8 d §:

Kuten yleisissä huomioissa todettiin, esityksessä laajennetaan työtaistelun aikana turvattavia oikeushyviä merkittävästi nykyisestä. Kyse on perus- ja ihmisoikeutena suojatun työtaisteluoikeuden rajoittamisesta.

Tällä hetkellä suojelutyö on määritelty virkaehtosopimuslainsäädännössä työksi, jonka tekeminen on työtaistelua toimeenpantaessa välttämätöntä kansalaisten hengen tai terveyden vaarantumisen ehkäisemiseksi tai työtaistelun vuoksi erityisesti vaarantuvan omaisuuden suojelemiseksi. Virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksille ehdotettava uusi velvollisuus huolehtia oikeushyvistä on siten asiallisesti laajempi kuin virkaehtosopimuslainsäädännön suojelutyövelvoite. Lisäksi esimerkiksi hengen ja terveyden suojaamisesta säädetään osin eri tavoin. Velvollisuus oikeushyvien turvaamiseksi on myös epätasapainoinen, kun se asettaa rajoituksia vain työntekijäpuolelle.

Yksityisellä sektorilla ei ole tällä hetkellä suojelutyötä koskevaa sääntelyä, mutta työtaisteluoikeuden rajat ovat hahmottuneet jo vuosien ajan oikeuskäytännössä. Tämä tulee nähdä riittäväksi.

Suojelutyön järjestämisessä työmarkkinakäytännöt ovat vakiintuneet ja niissä ei ole pääsääntöisesti ollut ongelmia. Siten esitetylle sääntelylle ei ole painavaa yhteiskunnallista tarvetta.

Mikäli lainsäädäntöuudistus toteutetaan, tulee se toteuttaa siten, ettei se koske virkamiehiä / virkasuhteessa työskenteleviä ja sen tulee vastata sisällöltään virkaehtosopimuslainsäädännössä määriteltyjä suojelutyön kriteerejä.

8 e §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 8 e §:

8 e §:n osalta SPJL viittaa edellä yleisissä huomioissa sekä palkansaajakeskusjärjestöjen eriävässä mielipiteessä 20.11.2024 hallituksen esitysluonnokseen esiin tuotuihin huomioihin koskien

kaavaillun sääntelyn prosessuaalisia ongelmia ja päällekkäisyyksiä muun lainsäädännön kanssa. Lähtökohtaisesti kyseistä mekanismia ei tarvita, vaan lainsäädännössä jo olevat turvaamistoimia koskevat säännökset ovat riittäviä.

8 f §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 8 f §:

8 f §:n osalta SPJL viittaa edellä yleisissä huomioissa sekä palkansaajakeskusjärjestöjen eriävissä mielipiteessä 20.11.2024 hallituksen esitysluonnokseen esiin tuotuihin huomioihin koskien kaavaillun sääntelyn prosessuaalisia ongelmia ja päällekkäisyyksiä muun lainsäädännön kanssa. Lähtökohtaisesti kyseistä mekanismia ei tarvita, vaan lainsäädännössä jo olevat turvaamistoimia koskevat säännökset ovat riittäviä.

8 g §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 8 g §:

8 g §:n osalta SPJL viittaa edellä yleisissä huomioissa sekä palkansaajakeskusjärjestöjen eriävissä mielipiteessä 20.11.2024 hallituksen esitysluonnokseen esiin tuotuihin huomioihin koskien kaavaillun sääntelyn prosessuaalisia ongelmia ja päällekkäisyyksiä muun lainsäädännön kanssa. Lähtökohtaisesti kyseistä mekanismia ei tarvita, vaan lainsäädännössä jo olevat turvaamistoimia koskevat säännökset ovat riittäviä.

18 a §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 18 a §:

Ei lausuttavaa.

18 b §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 18 b §:

SPJL pitää työnantajille asetettavaa hyvityssakkoa perusteettoman väliaikaista kieltoa koskevan hakemuksen tekemisestä perusteltuna. Hyvityksen tuomitsemisen perusteet on esityksessä kuitenkin asetettu niin korkealle, että säännökselle jäisi merkitystä vain vähän. On riski sille, että hyvitysvastuu ei konkretisoidu niissä tapauksissa, joissa hakemuksen oikeudelle jättäminen on ollut työnantajan tiedossa olevien seikkojen perusteella hyvin epäasiallinen teko. Tätä hyvitystä koskevan oikeudenkäynnin oikeuspaikka tulisi olla esityksestä poiketen kantajan eli hyvitystä vaativan työntekijäyhdistyksen oikeuspaikka, jotta alkuperäinen hakemus ja siihen perustuva hyvitys käsitellään samassa käräjäoikeudessa. Tämä on tärkeää jo sen vuoksi, että tuon hakemuksen oikeudenkäyntikuluvastuu käsitellään joka tapauksessa tuossa hakemuksen käsitelleessä käräjäoikeudessa.

18 c §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 18 c §:

Ammattiliiton hyvitysvastuun säätämiseksi suojelutyövelvoitteen laiminlyönnistä ei ole välttämättömiä syitä tai muutoinkaan perusteita. Näissä tilanteissa työnantajalla on oikeus hakea uhkasakon sisältävää väliaikaista kieltoa. Sakko on riittävä uhka varmistamaan kiellon noudattamisen. Lisäksi esitetty hyvityksen 150 000 euron enimmäismäärä on jo lähtökohdiltaan ylimitoitettu ja perusteeton. Hyvityksen liiallisuutta ja perusteettomuutta korostaa erityisesti se, että samasta työrauhavelvoitteen aikana toteutetusta työtaistelusta voi seurata saman lain toisen säännöksen perusteella enimmäismäärältään samansuuruinen hyvityssakko. Liiallisuutta vielä korostaa se, että nämä kaksi seuraamusta käsiteltäisiin kahden eri tuomioistuimen erillisissä oikeudenkäynneissä, joista molemmista olisi oikeudenkäyntikururiski hyvityksen pääoman maksuvelvoitteen lisäksi. Esitys asettaa kyseenalaiseksi 18.5.2024 voimaan tulleen hyvityssakon enimmäismäärän valmistelussa tehdyt sallittavuusarviot 150 000 euron suuruisen hyvityksen ankaruudesta suhteessa ILO:n yleissopimusten asettamiin vaatimuksiin.

18 d §

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / 18 d §:

Ei lausuttavaa.

Lausunnonantajia pyydetään lausumaan siitä, onko työmarkkinoilla kohdattu ongelmia suojelutyöhön liittyen.

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / Onko työmarkkinoilla kohdattu ongelmia suojelutyöhön liittyen?

Kuten esityksessä on todettu, voimassa oleva lainsäädäntö suojelutyötä koskien on vakiintunut ja toimiva. Suojelutyön järjestämisessä työmarkkinakäytännöt ovat vakiintuneet ja niissä ei ole pääsääntöisesti ollut ongelmia. Siten esitetylle sääntelylle ei ole painavaa yhteiskunnallista tarvetta eikä todellista tarvetta ole myöskään tuotu esille hallituksen esitysluonnoksessa.

Onko hätätyötä koskevaa sääntelyä tarpeen muuttaa ottaen huomioon lakiehdotukset ja jos on, millä tavalla?

Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry:n lausunto / Onko hätätyötä koskevaa sääntelyä tarpeen muuttaa ottaen huomioon lakiehdotukset ja jos on, millä tavalla?

Hätätyössä on kyse työstä, jota työnantaja voi teettää työaikaissa todetut edellytykset täyttävissä, poikkeuksellisissa tilanteissa. Hätätyön teettämisen edellytyksien täytyessä työntekijän työaika voidaan poikkeuksellisesti pidentää. SPJL ei näe mitään perustetta lähteä muuttamaan työaikaissa määritellyn hätätyön käyttöalaa.

Oikeusministeriötä pyydetään lausumaan erityisesti ehdotettaviin säännöksiin liittyvistä prosessuaalisista kysymyksistä (ml. oikeudenkäymiskaaren ja ulosottokaaren säännösten soveltuminen), ehdotettavien säännösten nojalla oikeudenvastaisesta työtaistelusta aiheutuvien vahinkojen korvaamiseen liittyvistä kysymyksistä (vahingonkorvauslain soveltuminen) sekä kaksoisrangaistavuuden kiellon soveltumisesta tilanteessa, jossa työtaistelu olisi sekä työrauhavelvollisuuden vastainen että ehdotettavien säännösten nojalla oikeudenvastainen.

-

Asianajajaliittoa pyydetään lausumaan erityisesti ehdotettaviin säännöksiin liittyvistä prosessuaalisista kysymyksistä.

-

Ridanpää Rita
Suomen Poliisijärjestöjen Liitto SPJL ry